

به نام خدا

آیین نامه مالکیت فکری دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)
(نسخه اول - دی ۹۷)

معاونت تحقیقات دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)

مدیریت توسعه فناوری های سلامت

۱- مقدمه

دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله با توجه به رسالت خود در فعالیتهای فناورانه و حمایت از نوآوری‌ها و پژوهش‌های دانشگاهی، به اهمیت سرمایه‌های انسانی خود به ویژه اعضای هیئت علمی، محققین و دانشجویان واقف بوده و معتقد است ایجاد و افزایش انگیزه در بین نیروهای انسانی همراه با حفظ حقوق مالکیت فکری دانشگاه، عاملی بسیار مهم و مؤثر در تحقق اهداف عالی دانشگاه است.

تبیین سیاست‌های کلی و ضوابط حقوقی پیرامون مالکیت فکری در این دانشگاه و جاری‌سازی همه جانبه آن جهت تحقق اهداف دانشگاه، برای تشویق هرچه بیشتر همکاران متخصص به برنامه‌ریزی، انجام فعالیتهای نوآورانه و شفاف‌سازی چگونگی تسهیم مالکیت فکری دانشگاه و جلوگیری از انحصار دانش، انجام می‌گیرد. بنابراین هدف اصلی از تدوین و به‌کارگیری این سند حقوقی، تشویق افراد مستعد و ترغیب آن‌ها به افزایش تلاش خود می‌باشد تا از این رهگذر، تحقق وظایف دانشگاه برای توسعه علم و فناوری و فراهم نمودن زمینه حمایت از حقوق مالکیت فکری در دانشگاه، سرعت بیشتری یابد. بدیهی است به‌کارگیری و اجرای این آیین‌نامه، زمینه توسعه و تجاری‌سازی نتایج حاصل از دارایی‌های فکری را با ایجاد انگیزه برای پدیدآورنده و نیز حفظ منافع جامعه و دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله به عنوان یک موسسه علمی و پژوهشی در زیر مجموعه نهاد مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، فراهم می‌سازد.

آیین‌نامه روزآمد شده مالکیت فکری دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج) با استناد به مفاد آیین‌نامه‌ها و بخشنامه‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و همچنین قوانین موجود در دنیا در حوزه ثبت اختراع و منطبق بر آیین‌نامه‌ها و وظایف سازمانی ابلاغی از سوی ستاد کل نیروهای مسلح و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، در تاریخ ۹۷/۰۹/۱۹ مورد تصویب اعضای شورای سیاست‌گذاری مالکیت فکری دانشگاه قرار گرفته و بعد از ابلاغ ریاست محترم دانشگاه لازم الاجرا می‌باشد. لازم بذکر است این آیین‌نامه در صورت لزوم و براساس نظر شورای سیاست‌گذاری مالکیت فکری دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج) قابل تغییر خواهد بود.

اهداف این آیین‌نامه عبارتند از:

- نهادینه کردن حقوق مالکیت فکری و تشویق محققین دانشگاه به فعالیت هرچه بیشتر در عرصه پژوهش و توسعه فناوری و به دنبال آن افزایش امکان تجاری‌سازی دستاوردهای پژوهشی در راستای سیاست‌های کلی دانشگاه؛
- ارائه چارچوبی شفاف برای تبیین حقوق و تعهدات اشخاص حقیقی و حقوقی که نقشی در پدیدآوردن و تجاری‌سازی هر دارایی فکری دارند؛
- ایجاد بستر قانونی شفاف و قابل اطمینان در پروژه‌ها و طرح‌های تحقیقاتی مشترک دانشگاه با اشخاص ثالث در راستای تشویق مؤسسات سرمایه‌گذار خارج از دانشگاه جهت همکاری با دانشگاه در قالب طرح‌های بنیادین، کاربردی و توسعه‌ای و نیز کاهش اختلافات در زمینه حقوق مالکیت فکری؛
- آگاه ساختن افرادی که از امکانات، اعتبارات و یا تسهیلات دانشگاه استفاده می‌کنند نسبت به نحوه توزیع درآمد حاصل از تجاری‌سازی دارایی‌های فکری بین پدیدآورندگان، دانشگاه و سایر اشخاص ثالث سهیم در دارایی فکری؛

- تعیین رویکرد دانشگاه در شناسایی، حفاظت، مالکیت، نگه‌داری و تجاری‌سازی دارایی‌های فکری؛
- ساماندهی دارایی‌های فکری دانشگاه از طریق حفاظت به موقع و کارآمد و مدیریت موثر دارایی‌های فکری؛
- ایجاد بستر لازم برای کسب درآمد از دارایی‌های فکری دانشگاه جهت انجام آموزش و پژوهش بیشتر؛
- ایجاد و حفظ اعتماد محققان دانشگاه در ارائه نتایج پژوهشی و دستاوردهای نوین برای عموم جامعه؛ و
- بهبود اعتبار دانشگاه به عنوان یک مرکز علمی-پژوهشی و مولد فناوری.

۲- تعاریف

واژگان و عبارات به کار رفته در این آیین‌نامه به شرح زیر تعریف می‌شوند.

۱-۲ دارایی فکری

دارایی فکری به آفریده‌های ذهن انسان مانند اختراعات، کارهای هنری و ادبی، علائم، اسامی و تصاویر استفاده شده در تجارت گفته می‌شود. دارایی فکری شامل دارایی‌های صنعتی از قبیل پتنت (اختراع)، علائم تجاری، طرح‌های صنعتی و نشانه‌های جغرافیایی، نرم‌افزار، مواد بیولوژیک و حق نشر از قبیل کارهای ادبی (رمان‌ها، اشعار، نمایشنامه‌ها و امثالهم)، فیلم‌ها، موسیقی، کارهای هنری (نقاشی‌ها، طراحی‌ها، عکس‌ها، مجسمه‌ها و امثالهم) و طراحی‌های معماری است.

۲-۲ حقوق مالکیت فکری

مالکیت و حقوق مرتبط با دارایی‌های فکری طبق تعریف این آیین‌نامه که ثبت شده یا نشده باشند. حقوق مالکیت فکری درست مانند سایر حقوق مالکیت امکان پیشگیری از استفاده غیرمجاز از دارایی‌های فکری را به خالق و یا مالک اختراعات، علائم تجاری و یا کارهای دارای حق نشر می‌دهد.

۳-۲ دانشگاه

دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج) که از این پس در متن آیین‌نامه به اختصار «دانشگاه» نامیده می‌شود.

۴-۲ محقق

اشخاص شاغل در دانشگاه مانند دانشجویان در حال تحصیل، اعضای هیأت علمی یا کارکنان، دانشجویان فارغ‌التحصیل دانشگاه و اشخاصی که از منابع دانشگاه استفاده می‌کنند یا کار پژوهشی خود را در دانشگاه انجام می‌دهند و یا در پروژه تحقیقاتی تحت نظارت دانشگاه که منابع مالی آن توسط حامیان خارج دانشگاه تامین شده است، شرکت می‌کنند.

۵-۲ محقق مهمان

افرادی که با دانشگاه در ارتباط هستند بدون اینکه کارمند یا دانشجوی آن باشند. محققین مهمان می‌توانند برای اهداف مختلف شامل دوره فرا دکتری، فرصت مطالعاتی، دوره‌های کوتاه مدت و بلند مدت آموزشی یا پژوهشی، انجام پروژه‌های کسر خدمت و یا جایگزین خدمت و سایر فعالیت‌های پژوهشی، در دانشگاه حضور داشته باشند.

۶-۲ پدیدآورنده

محقق یا محقق مهمانی که تمام یا بخشی از دارایی فکری را خلق کرده است.

تبصره ۱- در مورد اختراعات، پدیدآورنده یا مخترع، فردی است که در خلق حداقل یکی از دعاوی اختراع نقش خلاقانه داشته باشد.

۷-۲ قرارداد تحقیقاتی

قراردادهای مشارکت و گسترش پژوهش و مشاوره، توافقنامه‌های ارائه خدمات پژوهشی، انتقال مواد و حفظ محرمانگی، قرارداد مشاوره، قراردادهای بهره‌برداری امتیاز و سایر قراردادهای مرتبط با پروژه‌ها و طرح‌های پژوهشی.

۸-۲ شرکت زایشی

شرکتی که توسط دانشگاه و یا یکی از ذینفعان مرتبط با دانشگاه برای بهره‌برداری از دارایی فکری، ایجاد شده است.

۹-۲ تجاری‌سازی

هرگونه کسب درآمد از دارایی فکری از طریق فروش، واگذاری حق بهره‌برداری، بهره‌برداری در داخل دانشگاه و بهره‌برداری از طریق ایجاد شرکت‌های زایشی.

۱۰-۲ حامی

شخص ثالث (حقیقی یا حقوقی) که در کنار دانشگاه در فعالیت‌های پژوهشی سرمایه‌گذاری و یا تأمین مالی می‌کند.

۱۱-۲ منابع دانشگاه

هرگونه بودجه، امکانات، تجهیزات، مواد مصرفی و منابع انسانی که به صورت مستقیم یا غیر مستقیم توسط دانشگاه تأمین شده باشد.

۱۲-۲ اسرار تجاری دانشگاه

هر نوع دانش، اطلاعات، راه حل یا داده‌های مربوط به تحقیقات دانشگاه، که حدود محرمانگی آن توسط دانشگاه اعلام شده است و افشای عمومی یا دریافت آن توسط اشخاص ثالث می‌تواند به منافع تحقیقاتی و اقتصادی دانشگاه آسیب بزند.

۱۳-۲ افشای عمومی

هر گونه افشای غیرمحرمانه اطلاعات مربوط به ایده و یا اختراع، افشای عمومی است. مصادیق افشای عمومی عبارتند از: انتشار مقالات علمی اعم از چاپ شده و یا قابل دسترسی به صورت آنلاین، انتشار چکیده دستاوردهای علمی، انتشار پایان‌نامه کارشناسی ارشد، یا رساله دکتری اعم از چاپ شده و یا قابل دسترسی به صورت آنلاین، ارائه در جلسه عمومی دفاع از پایان‌نامه و یا رساله، ارائه‌های عمومی به صورت سخنرانی و یا پوستر، ارائه در سمینارهای داخل دانشگاه، و اطلاعات منتشر شده به صورت آنلاین و یا در قالب بولتن خبری.

۳ - تشکیلات مالکیت فکری دانشگاه**۱-۳ دفتر مالکیت فکری**

دفتری است که ذیل مدیریت توسعه فناوری های سلامت تشکیل شده و کلیه فعالیت‌ها و امور مرتبط با شناسایی، حفاظت، نگهداری و پیگیری دارایی‌های فکری دانشگاه را بر عهده دارد. دفتر مالکیت فکری متشکل است از مسئول دفتر مالکیت فکری، حداقل یک کارشناس خبره در امور حقوقی و تجاری‌سازی و حداقل یک کارشناس مرتبط با حوزه تخصصی دانش فنی.

وظایف اصلی دفتر مالکیت فکری:

- بررسی دستاوردهای پژوهشی از لحاظ قابلیت ثبت در قالب یکی از دارایی‌های فکری از طریق دسته‌بندی و ارجاع دستاوردهای پژوهشی به داوران تخصصی؛
- تصمیم‌گیری در مورد حمایت و حفاظت از دارایی‌های فکری دانشگاه و نحوه انجام آن؛
- احراز و تعیین سهم مالکیت هر یک از ذینفعان (پدیدآورنده، دانشگاه، حامی) از حقوق مادی حاصل از دارایی‌های فکری بر اساس آیین‌نامه مالکیت فکری دانشگاه؛ و

- پیگیری امور مربوط به اطلاع‌رسانی و توانمندسازی نیروی انسانی در حوزه مالکیت فکری از قبیل توانمندسازی اعضای هیأت علمی به عنوان داور تخصصی اختراعات.
- تهیه و تدوین آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌های لازم در حوزه مالکیت فکری؛
- تعامل با کارگزاران خارج از دانشگاه جهت انجام امور ثبت اختراعات داخلی و خارجی؛
- ایجاد سازوکار مناسب جهت تعامل با محققین جهت انجام امور ثبت اختراعات؛
- تعامل با اداره ثبت در خصوص انجام مراحل داوری ثبت اختراعات؛
- دریافت تاییدیه‌های لازم برای اختراعات از وزارت بهداشت یا سازمان‌های وابسته؛ و
- تعامل با دبیرخانه ثبت اختراعات، اکتشافات و صنایع دفاعی جهت ثبت اختراعات دفاعی.

۲-۳ شورای سیاستگذاری مالکیت فکری دانشگاه

مجموعه‌ای متشکل از اعضای حقوقی و حقیقی با ترکیب ذیل که با حکم معاون تحقیقات و فناوری دانشگاه ذیل مجموعه معاونت تحقیقات و فناوری منتصب و علاوه بر نقش مجموعه مشورتی در امور راهبردی تحقیقات و فناوری، خط مشی مالکیت فکری دانشگاه را ترسیم و آیین‌نامه‌ها و رویه‌های پیشنهادی را بررسی و تصویب خواهد کرد.

اعضای شورای سیاستگذاری مالکیت فکری

- معاون تحقیقات و فناوری دانشگاه (رئیس شورا)؛
- مدیر توسعه فناوری سلامت (دبیر شورا)؛
- مسئول دفتر مالکیت فکری؛
- مدیر پژوهش و نوآوری؛
- مدیر مرکز رشد/ پارک علم و فناوری دانشگاه؛
- مسئول ارتباط با صنعت؛
- معاون اداری و مالی/مسئول مالی و پشتیبانی معاونت تحقیقات و فناوری؛ و
- نماینده دفتر حقوقی دانشگاه.

تبصره ۲- در غیاب معاون تحقیقات و فناوری دانشگاه، جلسات شورای سیاست‌گذاری مالکیت فکری می‌تواند با ریاست مدیر امور پژوهشی برگزار شود.

وظایف شورای مالکیت فکری دانشگاه

- بررسی و تصویب آیین‌نامه‌ها و شیوه‌نامه‌ها در حوزه مدیریت مالکیت فکری به ویژه ثبت اختراع؛
- سیاست‌گذاری در جهت توسعه مالکیت فکری در دانشگاه؛ و
- بررسی و تصویب مشوق‌ها و حمایت‌های مالی و غیر مالی در جهت تغییر رویکرد محققین نسبت به تولید فناوری و تجاری‌سازی آن.

۳-۳ کمیته مالکیت فکری

کمیته‌ای است اجرایی با ترکیب ذیل که با پیشنهاد مسئول دفتر مالکیت فکری و یا مدیر توسعه فناوری سلامت، با حکم معاون تحقیقات و فناوری دانشگاه ذیل مجموعه مدیریت توسعه فناوری سلامت منتصب، مسئولیت بررسی و تعیین و تصویب

حفاظت و تجاری‌سازی تقاضاها را برعهده دارد. صورتجلسات کمیته مالکیت فکری با امضای اکثریت اعضاء و ابلاغ رئیس این مجموعه نافذ و اعمال خواهد شد.

اعضای کمیته مالکیت فکری:

- مدیر توسعه فناوری سلامت (ریاست کمیته)؛
- مسئول دفتر مالکیت فکری (دبیر کمیته)؛
- سه نفر از اعضای هیأت علمی به عنوان داوران تخصصی (به پیشنهاد مدیر توسعه فناوری سلامت)؛
- داور تخصصی اختراع مطرح در دستور جلسه (عضو مدعو که حق رأی ندارد)؛
- مسئول امور نخبگان؛ و
- نماینده دفتر حقوقی دانشگاه (بدون حق رأی).

تبصره ۳- در صورت نیاز به نظرات تخصصی، کمیته می‌تواند از افراد متخصص مدعو بدون حق رأی استفاده کند.

وظایف اصلی کمیته مالکیت فکری:

- انتخاب داوران تخصصی بر اساس نوع و حوزه دستاوردهای پژوهشی دانشگاه که صدور حکم داوران تخصصی توسط مدیر توسعه فناوری سلامت انجام می‌شود؛
- بررسی صلاحیت داوران تخصصی و تمدید حکم داوران؛
- بازبینی نتایج داوری ارائه شده توسط داوران تخصصی و صدور رأی نهایی در مورد هر پرونده؛
- رسیدگی به اعتراضات به آرای صادر شده در مورد هر پرونده؛
- بررسی و تعیین صلاحیت مراجع داوری خارج از دانشگاه؛ و
- بررسی و اصلاح رویه‌ها و فرایندهای مربوط به مدیریت مالکیت فکری دانشگاه.

۴ دامنه شمول آیین‌نامه

- ۱-۴ این آیین‌نامه برای محققین و محققین مهمان مرتبط با دانشگاه اعمال می‌شود.
- ۲-۴ در حوزه مالکیت فکری، طبق تعاریف ارائه شده، این آیین‌نامه شامل دارایی‌های صنعتی از قبیل پتنت (اختراع)، علائم تجاری، طرح‌های صنعتی و نشانه‌های جغرافیایی، نرم‌افزار، مواد بیولوژیک و حق نشر می‌باشد.
- ۳-۴ در مواردی که دارایی فکری دارای تمامی موارد زیر باشد، مشمول «آیین‌نامه ثبت اختراعات و اکتشافات صنعتی نظامی در جمهوری اسلامی ایران» خواهد بود:
- (۱) قابلیت کاربری دفاعی داشته باشد؛
 - (۲) نتایج برجسته و قابل توجهی داشته باشد؛
 - (۳) توان دفاعی و امنیتی کشور را افزایش دهد؛
 - (۴) قبلاً در دبیرخانه کمیسیون عالی ثبت اختراعات و اکتشافات صنایع دفاعی به ثبت نرسیده باشد؛ و
 - (۵) در کمیسیون عالی ثبت اختراعات و اکتشافات صنایع دفاعی به تصویب رسیده باشد.

۴-۴ این آیین‌نامه در مواردی که محقق/محقق مهمان وارد یک توافق صریح با اشخاص ثالث، قبل از تاریخ اعمال این آیین‌نامه شده، اعمال نخواهد شد و یا در صورتی که دانشگاه قبل از اعمال این آیین‌نامه وارد یک توافق با شخص ثالثی در مورد حقوق و تعهدات مندرج در این آیین‌نامه شده است، قابل اعمال نیست.

۵ مسئولیت‌های محقق و محقق مهمان

۱-۵ محققین و محققین مهمان دانشگاه باید با امضای یک توافق‌نامه پیش از شروع هر فعالیت پژوهشی، آیین‌نامه مالکیت فکری دانشگاه و تعهدات مرتبط با آن را بپذیرند.

تبصره ۴- دانشجویانی که برای دوره‌های کارشناسی ارشد و دکتری ثبت‌نام می‌کنند، در طی فرایند ثبت‌نام باید با امضای توافق‌نامه آیین‌نامه مالکیت فکری دانشگاه را بپذیرند.

۲-۵ در شرایطی که در آن محقق از دانشگاه قصد حضور در مؤسسه‌ای ثالث به عنوان محقق مهمان دارد، پیش از امضای هر سندی که بر حقوق دارایی‌های فکری دانشگاه تأثیر می‌گذارد، باید مجوز کتبی دفتر مالکیت فکری را کسب کند. در این موارد دفتر مالکیت فکری می‌تواند با آن مؤسسه ثالث وارد مذاکره و توافق شود.

۳-۵ محقق/محقق مهمان پیش از انجام هرگونه فعالیت پژوهشی دارای حامی، جهت اطمینان از اعمال شرایط و ضوابط مربوط به آیین‌نامه مالکیت فکری دانشگاه، باید به دفتر مالکیت فکری اطلاع‌رسانی کند.

۴-۵ محقق اجازه ندارد که از طرف دانشگاه وارد قرارداد پژوهشی و یا هر قرارداد مترتب بر دارایی‌های فکری دانشگاه با اشخاص ثالث شود، مگر اینکه از طرف معاونت تحقیقات و فناوری مسئولیت عقد این قرارداد تحت نظارت دفتر مالکیت فکری دانشگاه به وی تفویض شده باشد.

۵-۵ محقق/محقق مهمان موظف است هر گونه داده و اطلاعات حاصل از فعالیت‌های پژوهشی خود را که قابلیت تجاری‌سازی و یا افزایش اعتبار دانشگاه از طریق انتشار و استفاده عمومی دارند به دفتر مالکیت فکری دانشگاه اعلام کند. شرح میزان مشارکت محققین و یا محققین مهمان در پروژه تحقیقاتی باید به صورت کامل در اختیار دفتر مالکیت فکری دانشگاه قرار گیرد.

۶-۵ محقق/محقق مهمان باید پیش از انتشار نتایج حاصل از فعالیت‌های پژوهشی خود، اطلاعات مربوط به آن را به صورت کامل و کتبی در اختیار دفتر مالکیت فکری دانشگاه قرار دهد. در این موارد، حتی اگر محقق/محقق مهمان از قابلیت تجاری‌سازی نتایج حاصل از فعالیت‌های پژوهشی خود مطمئن نباشد، باز هم پیش از انتشار عمومی، اطلاعات مربوط به آن را جهت بررسی به صورت کامل و کتبی در اختیار دفتر مالکیت فکری دانشگاه قرار دهد.

۷-۵ محقق/محقق مهمان باید به محض دریافت نتایج مثبت از پژوهش، دارایی فکری را شناسایی و اطلاعات مربوط به آن را پیش از هر گونه افشای عمومی در اختیار دفتر مالکیت فکری دانشگاه قرار دهد تا افشای زود هنگام دارایی فکری، حفاظت و تجاری‌سازی آن را به خطر نیندازد.

۸-۵ محقق/محقق مهمان موظف است در تمامی مراحل مربوط به شناسایی، بررسی، حفاظت و بهره‌برداری تجاری از دارایی فکری، همکاری‌های لازم را با دفتر مالکیت فکری دانشگاه از طریق امضای فرم‌ها و توافق‌نامه‌ها، ارائه به موقع و کامل اطلاعات، شرکت در جلسات و مشاوره جهت تبیین و توضیح اطلاعات مربوط به دارایی فکری و یا توسعه بیشتر دارایی فکری، انجام دهد.

- ۹-۵ محقق/محقق مهمان باید در ارتباط با اشخاص ثالث تمام تلاش خود را جهت حفظ محرمانگی اسرار تجاری دانشگاه انجام دهد. در صورت بروز هر گونه اختلاف در مسائل مربوط به محرمانگی، محقق/محقق مهمان موظف است مراتب را به دفتر مالکیت فکری دانشگاه اعلام کند.
- ۱۰-۵ پدیدآورنده تنها باید از طریق دفتر مالکیت فکری دانشگاه پیگیری و حفاظت از دارایی فکری خود را انجام دهد و در صورت هرگونه قصور در اطلاع‌رسانی در مورد دارایی فکری پدید آمده، حقوق دانشگاه نسبت به آن دارایی فکری محفوظ بوده و دانشگاه محق است علاوه بر اعمال موارد تنبیهی برای پدیدآورنده برای احقاق حقوق حقه خود در مراجع رسمی علیه پدیدآورنده اقامه دعوا کند.
- ۱۱-۵ در صورتی که پدیدآورنده از حامی در دستیابی به دارایی فکری استفاده کرده باشد، موظف است ابتدا دفتر مالکیت فکری را از دارایی فکری مطلع کند و از ارائه مستقیم اطلاعات مربوط به دارایی فکری به حامی خودداری نماید.
- ۱۲-۵ در صورتیکه دفتر مالکیت فکری بر اساس نظر کمیته مالکیت فکری در راستای اهداف تجاری‌سازی دارایی فکری، تصمیم به برخورد با دارایی فکری به عنوان یک راز تجاری داشته باشد، پدیدآورنده به صورت کتبی متعهد به اجتناب از هر گونه افشای عمومی دارایی فکری خواهد بود.

۶ مسئولیت‌های دانشگاه

- ۱-۶ پس از افشای کامل تمامی اطلاعات مربوط به دارایی فکری، دفتر مالکیت فکری دانشگاه وظیفه بررسی و تصمیم‌گیری در خصوص نحوه انتشار و یا حفاظت از آن (از طریق یکی از اقسام مالکیت فکری از قبیل اختراع، راز تجاری، کپی رایت و ...) را دارد و موظف است متقاضی را در جریان تمامی مراحل بررسی و تصمیم‌گیری در مورد دارایی فکری قرار دهد.
- ۲-۶ در مورد محققین مهمان، مجموعه‌ای در دانشگاه که مسئولیت بکارگیری محقق مهمان را دارد، باید مؤسسه مبدأ محقق مهمان را در جریان آیین‌نامه مالکیت فکری دانشگاه قرار داده و توافقات لازم را در مورد تخصیص مالکیت دارایی‌های فکری که ایجاد خواهد شد، با مشورت دفتر مالکیت فکری، با مؤسسه مبدأ محقق مهمان انجام دهد.
- ۳-۶ دفتر مالکیت فکری موظف است بلافاصله پس از دریافت اطلاعات کامل مربوط به دارایی فکری، ارزیابی اولیه دارایی فکری را از لحاظ شکلی آغاز و موانع عمده حفاظت و تجاری‌سازی دارایی فکری را شناسایی کند. نتایج ارزیابی اولیه دارایی فکری به کمیته مالکیت فکری دانشگاه ارجاع و روش مناسب برای حفاظت و بهره‌برداری از دارایی فکری توسط این کمیته مشخص می‌شود. نتایج ارزیابی اولیه باید حداکثر ظرف ۲۰ روز کاری در کمیته مالکیت فکری دانشگاه مطرح شوند.
- ۴-۶ دفتر مالکیت فکری دانشگاه موظف است تصمیم نهایی کمیته مالکیت فکری دانشگاه را در مورد نحوه حفاظت از دارایی فکری، حداکثر ۴۵ روز کاری از زمان دریافت اطلاعات کامل مربوط به دارایی فکری به اطلاع متقاضی برساند.

- ۵-۶ دفتر مالکیت فکری می‌تواند برای ارزیابی دارایی فکری از اعضای هیأت علمی دانشگاه و یا سایر اشخاص ثالث توانمند در ارزیابی دارایی‌های فکری، استفاده کند. وظیفه پیگیری و اطمینان از حفظ محرمانگی بر عهده دفتر مالکیت فکری دانشگاه خواهد بود.
- ۶-۶ دفتر مالکیت فکری دانشگاه موظف است در مورد آن دسته از دارایی‌های فکری که بر اساس نظر کمیته مالکیت فکری دانشگاه قابلیت حفاظت در قالب ثبت اختراع را دارند، اقدامات لازم را جهت ثبت دارایی فکری نزد مراجع قانونی داخل و خارج از کشور انجام دهد. آغاز فرایند ثبت از زمان اعلام نظر کمیته مالکیت فکری دانشگاه نباید بیش از شش ماه به طول بیانجامد.
- تبصره ۵- در مورد ثبت اختراع نزد مراجع قانونی خارج از کشور، در صورت نیاز به استفاده از حامی ثبت اختراع جهت پوشش کامل و یا بخشی از هزینه‌های ثبت، در مواردی که حامی ثبت اختراع نیاز به بررسی قابلیت حفاظت دارایی فکری در قالب ثبت اختراع را داشته باشد، بلافاصله پس از اعلام نظر کمیته مالکیت فکری دانشگاه، اطلاعات مربوط به دارایی فکری بر اساس قرارداد بین دفتر مالکیت فکری دانشگاه و حامی ثبت اختراع، در اختیار حامی ثبت اختراع قرار داده می‌شود. وظیفه پیگیری و اطمینان از حفظ محرمانگی بر عهده دفتر مالکیت فکری دانشگاه خواهد بود.
- ۷-۶ در صورتی که دانشگاه قصد و یا امکان حفاظت و تجاری‌سازی دارایی فکری افشا شده را نداشته باشد، دفتر مالکیت فکری موظف است ظرف حداکثر ۴۵ روز کاری از تاریخ دریافت اطلاعات کامل مربوط به دارایی فکری، مراتب را به اطلاع متقاضی برساند. در این حالت، پس از دریافت تأییدیه کتبی از دفتر مالکیت فکری، متقاضی می‌تواند اقدامات لازم را برای حفاظت از دارایی فکری با مالکیت خود انجام دهد. دانشگاه اجازه بهره‌برداری غیر انحصاری از دارایی فکری را خواهد داشت.
- ۸-۶ در مواردی که از حامی برای ایجاد دارایی فکری استفاده شده است، دفتر مالکیت فکری موظف است حامی را در جریان دارایی فکری ایجاد شده قرار داده و بر اساس توافقات فی مابین در راستای حفاظت، پیگیری و تجاری‌سازی دارایی‌های فکری اقدام کند.
- ۹-۶ کلیه قراردادهای مربوط به بهره‌برداری از دارایی‌های فکری دانشگاه باید با موافقت و تحت نظارت دفتر مالکیت فکری و منطبق بر آیین‌نامه مالکیت فکری دانشگاه باشد. دفتر مالکیت فکری موظف به ثبت و نگهداری کلیه قراردادهای مربوط به بهره‌برداری از دارایی‌های فکری دانشگاه است.
- ۱۰-۶ دفتر مالکیت فکری موظف به ثبت و نگهداری تمامی سوابق مربوط به دارایی‌های فکری دانشگاه و پیگیری تمامی پرداخت‌های قانونی لازم برای تداوم حفاظت از دارایی فکری از قبیل پرداخت اقساط سالانه نگهداری دارایی‌های فکری حفاظت شده و اطلاع رسانی به مسئول اجرایی مربوطه است.
- ۱۱-۶ دفتر مالکیت فکری نمی‌تواند بدون اعلام نظر کمیته مالکیت فکری در مورد قابلیت حفاظت از دارایی فکری در قالب ثبت اختراع، اقدام به ثبت و پیگیری دارایی فکری کند.
- ۱۲-۶ در طول مدت انجام اقدامات لازم برای حفاظت از دارایی فکری، در صورت نیاز به افشای اطلاعات دارایی فکری برای اشخاص ثالث، دفتر مالکیت فکری موظف به تنظیم توافقنامه حفظ محرمانگی خواهد بود و هر گونه افشا باید تحت این توافقنامه انجام شود.

- ۱۳-۶ در مورد تجاری‌سازی دارایی‌های فکری دانشگاه، اقداماتی از قبیل تهیه پیش‌نویس مدل‌های کسب و کار، عقد قراردادهای واگذاری حق بهره‌برداری و یا تأسیس شرکت زایشی تحت نظر دفتر مالکیت فکری دانشگاه انجام خواهد شد و هر گونه اقدام در این راستا منوط به تصویب شورای مالکیت فکری دانشگاه خواهد بود.
- ۱۴-۶ در مواردی که دارایی فکری مشمول «آیین‌نامه ثبت اختراعات و اکتشافات صنعتی نظامی در جمهوری اسلامی ایران» است، دفتر مالکیت فکری موظف است با تصویب شورای مالکیت فکری دانشگاه، اقدامات لازم را جهت ارسال و پیگیری حفاظت از دارایی فکری از طریق معاونت تحقیقات صنعتی سپاه، انجام دهد.
- ۱۵-۶ دفتر مالکیت فکری موظف است ساز و کار حل و فصل اختلافات احتمالی بین دانشگاه، محقق/محقق مهمان و یا شخص ثالث را به صورت شفاف فراهم سازد.
- ۱۶-۶ هزینه‌های مربوط به بررسی و حفاظت دارایی‌های فکری که مالکیت آن بر اساس ماده ۷-۱ این آیین‌نامه متعلق به دانشگاه است، توسط دانشگاه تامین می‌شود. در صورت مالکیت اشتراکی (بین دانشگاه و اشخاص ثالث) هزینه‌ها به نسبت سهم مالکیت، تسهیم خواهد شد مگر اینکه در توافق کتبی طرفین شرایط به نحو دیگری تعیین شده باشد.

۷ مالکیت دارایی فکری

- ۱-۷ مالکیت دارایی‌های فکری شامل دارایی‌های صنعتی از قبیل پتنت (اختراع)، علائم تجاری، طرح‌های صنعتی و نشانه‌های جغرافیایی، نرم‌افزار و مواد بیولوژیک ایجاد شده توسط محقق/محقق مهمان که دارای حداقل یکی از شروط زیر باشد، متعلق به دانشگاه است و نحوه تسهیم سود ناشی از تجاری‌سازی آن بر اساس ماده ۸-۲ همین آیین‌نامه اعمال خواهد شد:
- (۱) ایجاد دارایی فکری در راستای وظایف محوله از سمت دانشگاه باشد.
- (۲) ایجاد دارایی فکری با استفاده عمده از منابع دانشگاه باشد.
- تبصره ۶-** تشخیص اینکه ایجاد دارایی فکری با استفاده عمده از منابع دانشگاه بوده است یا خیر بر عهده کمیته مالکیت فکری دانشگاه خواهد بود. گزارش کاملی از نحوه استفاده از منابع دانشگاه در ایجاد دارایی فکری مربوطه از قبیل میزان استفاده از تجهیزات آزمایشگاهی و یا محاسباتی به دفتر مالکیت فکری ارسال و بر مبنای آن عمده بودن و یا نبودن استفاده از منابع دانشگاه در کمیته مالکیت فکری تعیین خواهد شد.
- تبصره ۷-** استفاده از فضای دفتر کار، کتابخانه، آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌های عمومی و هرگونه خدمات و تجهیزات که هزینه‌های آن توسط محقق/محقق مهمان (بدون استفاده از اعتبار پژوهشی دانشگاه) پرداخت شد است، به عنوان استفاده عمده از منابع دانشگاه محسوب نمی‌شود.
- تبصره ۸-** کلیه حقوق دارایی فکری (غیر از حق نشر) مستخرج از پایان‌نامه و یا رساله مصوب دانشگاه در راستای وظایف محوله از دانشگاه ایجاد شده و طبق ماده ۷-۱ متعلق به دانشگاه است.
- تبصره ۹-** در مواردی که ایجاد دارایی فکری با ایده شخصی محقق/محقق مهمان اما با استفاده عمده از منابع دانشگاه باشد، طبق ماده ۷-۱ مالکیت دارایی فکری متعلق به دانشگاه است.

- تبصره ۱۰- در مواردی که محقق/محقق مهمان خارج از وظایف محوله از سمت دانشگاه و بدون استفاده عمده از منابع دانشگاه دارای فکری را ایجاد می‌کند هیچ یک از شروط ماده ۷-۱ برقرار نبوده، مالکیت دارایی فکری متعلق به محقق/محقق مهمان است.
- ۲-۷ مالکیت دارایی فکری ایجاد شده در نتیجه انجام فعالیت پژوهشی توسط محقق در یک مؤسسه ثالث، بر اساس توافقنامه‌ای که با نظارت دفتر مالکیت فکری دانشگاه پیش از انجام فعالیت پژوهشی تهیه و امضا می‌شود، بین دانشگاه و مؤسسه ثالث تعیین خواهد شد. چنانچه توافقنامه قبلی در این خصوص وجود نداشته باشد، حقوق مالکیت دارایی فکری ایجاد شده در مدت همکاری (به غیر از حق نشر) بین دانشگاه و مؤسسه ثالث تقسیم (۵۰-۵۰) خواهد شد.
- ۳-۷ مالکیت دارایی فکری ایجاد شده در راستای وظایف محوله از سمت دانشگاه با استفاده از حامی، بر اساس توافق فی مابین به صورت اشتراکی بین دانشگاه و حامی خواهد بود.
- ۴-۷ تامین هزینه های نگهداری دارایی فکری صرفا بر عهده مالک یا مالکان دارایی فکری بر اساس میزان سهم مالکیت ایشان خواهد بود. مگر اینکه در توافق کتبی طرفین شرایط به نحو دیگری تعیین شده باشد.
- ۵-۷ چنانچه به هر دلیل یکی از مالکان تمایلی برای ادامه نگهداری دارایی فکری نداشته باشد، مالکیت مادی دارایی فکری به مالکین دیگر منتقل خواهد شد.
- ۶-۷ چنانچه کلیه مالکان تمایلی برای ادامه نگهداری دارایی فکری نداشته باشند، باید مراتب را به صورت کتبی به پدیدآورندگان اعلام نمایند. در این صورت مالکیت مادی به تقاضای پدیدآورندگان و بدون اخذ هزینه به ایشان منتقل خواهد شد.
- ۷-۷ تمامی حقوق نشر صرفنظر از استفاده عمده از منابع دانشگاه، متعلق به پدیدآورنده است. مگر حقوق نشر از جمله حقوق نشر مربوط به نرم‌افزارهایی که در راستای وظایف محوله از سمت دانشگاه توسط محقق/محقق مهمان ایجاد شده‌اند و یا توافقنامه کتبی انتقال حق نشر از پدیدآورنده به دانشگاه در مورد آن‌ها امضا شده است.
- تبصره ۱۱- از آنجایی که در مورد حقوق نشر ایجاد شده توسط شخص ثالث، تمامی حقوق نشر متعلق به شخص ثالث می‌باشد، تمامی محققین/محققین مهمان که ایجاد دارایی فکری مانند نوشتن یک نرم‌افزار را به شخص ثالث می‌سپارند باید توافقی کتبی را مبنی بر انتقال حق نشر از شخص ثالث به دانشگاه پیش از ایجاد حق نشر با مشورت دفتر مالکیت فکری دانشگاه با شخص ثالث امضا نمایند.
- ۸-۷ کلیه تجهیزات و لوازم مصرفی و غیرمصرفی باقیمانده از اجرای طرح که از محل اعتبارات مربوط به طرح برای پدیدآورنده تهیه شده‌اند، پس از اتمام مرحله اجرایی طرح متعلق به معاونت پژوهشی دانشگاه بوده و اموال اختصاصی دانشگاه به حساب می‌آید و باید در اختیار معاونت پژوهشی قرار داده شود. هرگونه تصرفی در این اموال منوط به کسب مجوزهای قانونی می‌باشد.
- تبصره ۱۲- در صورتی که قراردادی در مورد تعیین تکلیف مالکیت تجهیزات و لوازم مصرفی و غیرمصرفی باقیمانده از اجرای طرح که از محل اعتبارات مربوط به طرح برای پدیدآورنده تهیه شده‌اند، بین پدیدآورنده یا شخصی ثالث با دانشگاه امضا شده باشد، بر اساس آن قرار داد عمل خواهد شد.
- ۹-۷ نشان دانشگاه به عنوان علامت تجاری، جزئی از دارایی‌های فکری دانشگاه محسوب شده و استفاده از آن به هر نوعی نیاز به مجوز دانشگاه دارد.

- ۱۰-۷ تمامی قراردادهای مربوط به انتقال مالکیت دانشگاه به غیر باید زیر نظر کمیته مالکیت فکری تهیه و به تصویب شورای سیاست‌گذاری مالکیت فکری برسند.
- ۱۱-۷ در صورتی که در قراردادهای تحقیقاتی مواد و شروطی در حوزه مالکیت فکری، بر خلاف آیین‌نامه مالکیت فکری دانشگاه نوشته شود، کان لم یکن تلقی و مطابق با مفاد همین آیین‌نامه عمل خواهد شد. مگر در مواردی که ریاست دانشگاه مواد و شروط ذکر شده را تأیید کند.

۸ تسهیم درآمد حاصل از تجاری‌سازی دارایی‌های فکری دانشگاه

- ۱-۸ دانشگاه موظف است در پایان هر سال مالی درآمد حاصل از تجاری‌سازی دارایی‌های فکری را پس از کسر هزینه‌های انجام شده برای بررسی، ثبت، بهره‌برداری و تجاری‌سازی، بین ذینفعان تسهیم نماید. در این ماده مقصود دارایی‌های فکری است که بر طبق ماده ۷-۱ مالکیت آن متعلق به دانشگاه است.
- ۲-۸ درصد تسهیم درآمد حاصل از مصادیق مختلف تجاری‌سازی بر مبنای هر یک از مصادیق تجاری‌سازی به صورت جدول زیر خواهد بود.

نوع تجاری‌سازی	توضیحات	پدیدآورنده	دانشگاه
فروش یا واگذاری حق بهره‌برداری به شخص ثالث	توسط دانشگاه	۳۰	۷۰
	به کمک پدیدآورنده	۷۰	۳۰
تولید و بهره‌برداری	با مشارکت و سرمایه‌گذاری دانشگاه	*	*
	توسط پدیدآورنده**	۹۸	۲
	مشارکتی بین دانشگاه و شخص ثالث در قالب شرکت زایشی	*	*

* بر اساس قرارداد فی مابین

** به مدت ۷ سال حق بهره‌برداری به صورت رایگان به پدیدآورنده داده خواهد شد. در صورت تقاضای پدیدآورنده برای دریافت حق انحصاری بر اساس

ارزشگذاری دارایی و توافق طرفین واگذاری انجام می‌شود. اولویت اعطای حق انحصاری بعد از ۷ سال متعلق به پدیدآورنده است.

- ۳-۸ در مواردی که بیش از یک پدیدآورنده وجود دارد، سهم پدیدآورنده، بین جمع پدیدآورندگان به نسبت میزان مشارکت ایشان، تقسیم می‌شود. اگر بر خلاف ماده ۵-۵ این آیین‌نامه، شرح میزان مشارکت افراد از قبل تعیین نشده باشد، به نسبت مساوی تسهیم می‌شود.
- ۴-۸ چنانچه همکاری پدیدآورنده به عنوان محقق/محقق مهمان با دانشگاه به پایان برسد، سهم متعلق به او محفوظ خواهد ماند.
- ۵-۸ در صورت ایجاد یک شرکت زایشی، باید طی توافق کتبی بین دانشگاه و محققین، سهام به طور عادلانه تسهیم شود. شرایط توافقنامه باید به صورت موردی مذاکره شود و با توجه به سهم هر یک از محققین در توسعه و بهره‌برداری از دارایی فکری ایجاد شده و یا هر گونه هزینه‌ای که توسط محققین پرداخت شده، بین محقق، موسسه و شخص ثالث به طور عادلانه تسهیم شود. تصمیم‌گیری در مورد شرایط استقرار این شرکت زایشی باید توسط مرکز رشد/ پارک علم و فناوری یا هر موسسه دیگری به نمایندگی از آن انجام شود.

۹ مرجع حل اختلافات و ضمانت‌های اجرایی

- ۱-۹ در صورت بروز اختلاف بین محقق/محقق مهمان و دانشگاه در خصوص مالکیت و یا تسهیم درآمد حاصل از تجاری‌سازی دارایی فکری، مورد اختلاف به شورای سیاست‌گذاری مالکیت فکری ارجاع داده می‌شود.
- ۲-۹ در صورت اعتراض محقق/محقق مهمان به نظر کمیته مالکیت فکری، مورد اختلاف توسط کمیته مالکیت فکری بررسی مجدد خواهد شد.
- ۳-۹ در صورت عدم تأیید ارزش تجاری دارایی فکری قابل ثبت توسط کمیته مالکیت فکری، محقق/محقق مهمان با ارائه تأییدیه از مراجع ذی صلاح در خصوص امکان‌سنجی اقتصادی، می‌تواند مراتب اعتراض خود را نسبت به تصمیم کمیته مالکیت فکری به صورت کتبی به دفتر مالکیت فکری ارائه دهد. در جلسه بررسی مجدد، محقق یا نماینده وی و نماینده کمیته مالکیت فکری دانشگاه، نظرات خود را اعلام نموده و کمیته مالکیت فکری با توجه به نظرات و ادله ارائه شده از سوی محقق یا نماینده او در خصوص اظهارات و تأییدیه ارائه شده از سوی وی و امکان حفاظت و پیگیری ثبت، نظر نهایی را اعلام خواهد نمود.
- ۴-۹ در صورت ادعای تخلف از سوی پدیدآورنده علیه هر یک از اعضای دفتر مالکیت فکری و یا کمیته مالکیت فکری و اشخاصی که در فرایند بررسی، حفاظت و پیگیری دارایی فکری به داده‌های دارایی فکری دسترسی داشته‌اند، شورای سیاست‌گذاری مالکیت فکری بدون حضور و رأی آن عضو، به موضوع رسیدگی می‌کند. در صورت اثبات تخلف، ذینفع می‌تواند علیه او در مراجع ذی صلاح دادخواهی کند.
- ۵-۹ در صورت ادامه اختلاف بین دانشگاه، محقق/محقق مهمان و یا شخص ثالث پس از بررسی توسط کمیته مالکیت فکری بر اساس ساز و کار حل و فصل اختلافات که مطابق ماده ۶-۱۵ توسط دفتر مالکیت فکری تعیین شده، مسئله به کمیته‌ای متشکل از نمایندگان طرفین اختلاف و نیز فرد یا افرادی مرضی الطرفین ارجاع داده خواهد شد. در صورت عدم حل مسأله، قوانین ملی و نیز دادگاه‌های ایران (و در قراردادهای خارجی، دادگاه‌های مورد توافق طرفین) به عنوان قوانین و مراجع رسیدگی به اختلافات مشخص می‌شوند.

۱۰ اعمال و اصلاح آیین‌نامه

- ۱-۱۰ این آیین‌نامه هر سال سه مرتبه قابل تجدید نظرخواهی خواهد بود، شورای سیاست‌گذاری مالکیت فکری دانشگاه وظیفه اعمال و تصویب اصلاح آیین‌نامه را بر عهده خواهد داشت.
- ۲-۱۰ این آیین‌نامه با یک مقدمه، ۷۱ ماده و ۱۲ تبصره در تاریخ ۹۷/۰۹/۱۹ مورد بررسی و تصویب قرار گرفت و بعد از تایید ریاست محترم دانشگاه لازم الاجرا خواهد بود.

معاونت تحقیقات دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)

مدیریت توسعه فناوری های سلامت

دی ماه سال ۹۷